

2. Література

ТЕМА СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ В АНГЛОМОВНІЙ КАНАДСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

Приходько І. В.

аспірант Херсонського державного університету

м. Херсон, Херсонська область, Україна

Становлення будь-якої нації тісно пов'язане з розвитком її культури. Не є виключенням і художня література Канади, яка стала важливою умовою формування «національного духу» і ефективним інструментом виховання у населення любові та вірності своїй батьківщині [4, с. 59]. Літературний розвиток Канади, як і вся її історія, тісно пов'язаний з культурними та літературними традиціями Великої Британії [6] та сусідньої Америки, літературні тенденції якої мали значний вплив на канадську поезію на всіх етапах її розвитку [1, с. 18].

Становлення англомовної канадської літератури починається з колонізацією Північної Америки, коли з'явилися розповіді перших британських мореплавців, торговців, службовців та їх дружин про враження від відвіданих колоній, їх географічне розташування, місцеве населення тощо. Вони були написані переважно у прозовій формі (щоденники, листи тощо), адресовані, перш за все, європейській аудиторії й видавалися переважно в Англії [16, р. 230; 14, р. 76].

Англомовна канадська поезія починає свій розвиток лише у XVIII столітті з переходом французьких колоній у володіння Англії. В історії англомовної канадської поезії виділяють чотири основні етапи, перший з яких обіймає період з кінця XVIII століття по 1867 рік [9, р. 71; 1, с. 22]. Характерною рисою поезії цього періоду є наслідування поетами у своїй творчості традицій високорозвиненої англійської літератури (перш за все, традиції романтизму) [9, р. 71] та початок становлення поетичної манери та

кола тем, до яких відносяться тема нерозривного зв'язку канадських колоній з Англією (на відміну від літератури сусідніх США), тема життя іммігрантів, яке асоціюється, перш за все, з вигнанням, відчуженням та ізоляцією, тема суперечливого ставлення до природи континенту, яка викликає з одного боку захоплення, а з іншого – ворожості [10, р. 6]. Важливим джерелом розвитку англоканадської поезії, окрім літературних традицій європейських емігрантів, стає також фольклор аборигенів країни [1, с. 29].

Розвиток англomовної канадської поезії до Конфедерації (1867) був дуже повільним через тяжкі соціальні та економічні умови в колоніях – основна увага та ресурси піонерів були спрямовані на облаштування на пустинних територіях [9, р. 72], проте важливим поштовхом для її розвитку стало переселення туди під час та після американської революції лоялістів. Їхня імміграція вплинула не лише на соціальну, економічну та політичну ситуацію, але й внесла свій вклад у розвиток культури. Саме завдяки лоялістам у кінці XVIII століття були засновані перші періодичні видання («The Quebec Magazine», «The Nova-Scotia Magazine», «Halifax Gazette» та ін.), в яких місцеві поети і письменники отримали змогу друкувати свої твори та рецензії на нові книги метрополії [14, р. 77; 8, р. 51].

У 1867 році з початком процесу відділення Канади від метрополії та формуванням об'єднанням провінцій в єдину державу починається новий період в її історії та культурі, який триватиме до початку XX століття [1, с. 22]. Літературознавці по-різному характеризують канадську літературу цього періоду: канадський романтизм [1, с. 32], канадський пост-романтизм, північний романтизм [5, р. 18] або романтичний націоналізм [16, р. 38].

Утворення Конфедерації мало значний вплив на зміцнення національної самосвідомості канадців, що знайшло своє відображення у творчості національних поетів (поети Конфедерації – Ч. Робертс, Б. Кармен, Д. Скотт, А. Лампмен). Провідними темами поезії цього періоду є становлення молодого канадського держави, ствердження суспільного ідеалу незалежної і процвітаючої Канади, історичне минуле, національна самобутність країни, природа країни [1,

с. 32]. Поезія Конфедерації хоча й продовжувала наслідувати традиції британського романтизму та вікторіанства, проте почала відзначатися своєю специфікою [13, р. 79; 9, р. 72; 11, р. 82]. Дійсність Канади, відміна від європейської, не могла бути відображена засобами, створеними лише англійським романтизмом, тому в канадській поезії цього періоду відбувається переосмислення традиційних англійських канонів і формування канадського художнього методу, заснованого на переплетенні традицій сентименталізму та романтизму [1, с. 34].

У першій чверті ХХ століття з участю Канади у Першій світовій війні та утвердженням її статусу як окремої держави починається канадська література модернізму [12, р. 43; 16, р. 612]. Канадські поети намагаються не наслідувати літературні традиції Англії та США, а створювати поезію, яка має неповторний та самобутній характер. Основними темами періоду 20-30-х рр. минулого століття є оспівування національної історії, демократії, участі у війні та характерних канадських пейзажів у модерністській манері, в той час як у поезії 40-50-х рр. відобразилася різка реакція канадців на проблему фашизму та Другої світової війни [14, р. 161; 9, р. 74].

На зламі 60-70-х рр. минулого століття канадська поезія починає переходити від помірно консервативного післявоєнного модернізму до постмодернізму [16, р. 33; 7, р. 68; 15, р. 314], поява якого співпадає з ростом «найбільшої хвилі націоналізму в канадській історії» [15, р. 318]. Значний вплив на розвиток канадського літературного постмодернізму мала творчість британських, американських постмодерністів та представників латиноамериканського магічного реалізму [2, с. 25]. Основна тематика цього періоду стосувалася питань пошуку національної самобутності, колоніальної спадщини, яка породжувала відчуття провінційності по відношенню до минулої метрополії, американізації національної культури [2, с. 20]. Актуальними також залишаються теми участі Канади у війні, жертв, яких вона зазнала, збереження миру та боротьба проти можливості нової війни [1, с. 171].

На рубежі ХХ-ХХІ століття в результаті політики мультикультуралізму характерними рисами канадської поезії стає розвиток та збагачення власної поезії за принципом прирощення до неї традицій різних етнокультур [3, с. 150]. Якщо канадська поезія ХХ століття була зосереджена на внутрішньодержавних, національних проблемах, то у ХХІ столітті, окрім канадських тем, поетів починають хвилювати питання планетарного рівня (екологічна руйнація, війна, політика тощо) [16, р. 106].

Отже, розвиток канадської літератури, зокрема поезії, був відображенням становлення канадської державності. Пов'язана з загальним історико-культурним процесом, канадська поезія увібрала в себе найкращі устої англійської та американської літератури і водночас розвила власні традиції. Однією з найхарактерніших її рис на всіх етапах розвитку є увага авторів до історії розвитку держави, національної самосвідомості та патріотизму.

Література:

1. Голышева А.И. Англоязычная литература Канады [учебное пособие] / А.И. Голышева. – М.: Высш. школа, 1979. – 207 с.
2. Ежов П.С. Художественное своеобразие прозы М. Ондаатже: эволюция творчества: дисс. ... канд. филол. наук : 10.01.03 / Павел Сергеевич Ежов. – Нижний Новгород, 2003. – 208 с.
3. Жукова И.В. Этнопоэзия и этноизобразительное искусство Канады на рубеже ХХ-ХХІ вв. / И.В. Жукова // Вестник Бурятского государственного университета. – 2012. – №10. – С. 149-152.
4. Нохрин И.М. Общественно-политическая мысль Канады и становление национального самосознания (последняя треть XIX – начало XX вв.) / И.М. Нохрин. – Altaspera Publishing & Literary Agency, 2012. – 232 с.
5. Bentley D.M.R. The Confederation Group of Canadian Poets, 1880-1897 / D.M.R. Bentley. – Toronto: University of Toronto Press, 2013. – 426 p.
6. Brown E.K. On Canadian Poetry [Електронний ресурс] / E.K. Brown. – Toronto: Ryerson Press, 1943. – 172 p. – Режим доступу:

<http://www.gutenberg.ca/ebooks/brownek-oncanadianpoetry/brownek-oncanadian-poetry-00-h.html#chap01>

7. D'Haen T. Postmodern Fiction in Canada / T. D'Haen, H. Bertens. – Amsterdam: Rodopi, 1992. – 221 p.
8. Davies G. Consolation to Distress: Loyalist Literary Activity in the Maritimes [Электронный ресурс] / G. Davies // *Acadiensis: Journal of the History of the Atlantic Region*. – Vol.16, No. 2 (Spring/Printemps). – 1987. – P. 51-68. – Режим доступа: <https://journals.lib.unb.ca/index.php/Acadiensis/article/viewFile>
9. Gupta M. Woman Writers in the Twentieth Century Literature / M. Gupta. – Delhi: Atlantic Publishers & Dist, 2000. – 236 p.
10. Klinck C.F. Literary History of Canada: Canadian Literature in English / C.F. Klinck. – Toronto: University of Toronto Press, 1976. – 550 p.
11. Lane R.J. The Routledge Concise History of Canadian Literature / R.J. Lane. – NY: Taylor & Francis, 2012. – 272 p.
12. Marshal T. Harsh and Lovely Land: The Major Canadian Poets and the Making of Canadian Tradition / T. Marshal. – Vancouver: UBS Press, 1980. – 184 p.
13. New W.H. A History of Canadian Literature / W.H. New. – Montreal: MGQP, 2003. – 464 p.
14. Nischik R.N. History of Literature in Canada: English-Canadian and French-Canadian / R.N. Nischik. – NY: Camden House, 2008. – 605 p.
15. Stacey R.D. RE: Reading the Postmodern: Canadian Literature and Criticism after Modernism / R.D. Stacey. – Ottawa: University of Ottawa Press, 2011. – 440 p.
16. Sugars C. The Oxford Handbook of Canadian Literature / C. Sugars. – NY: Oxford University Press, 2015. – 800 p.